

Borgerkrig styres fra motorcykel

Guerilla-leder på rød Honda

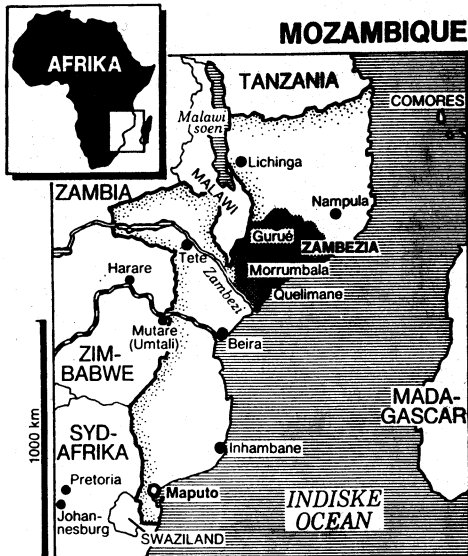
Af Jørn Ruby

MORRUMBALA, Mozambique (Politiken) — Klokker halv tre om morgenen blev den lille Amoss-base vækket af en motorcykel, der kom brølende ind i lejren. På få sekunder var alle på tærerne. Ordre gjaldede, støvler stampede, bare fødder pilede fra hytte til hytte: Generalen er kommet, generalen er kommet.

Fire dage havde det taget mig at nå frem til Amoss-basen i Zambezia-provinsen i det centrale Mozambique. Gennem sumpe og floder, ad usynlige stier i meterhøj vildnis af siv og græs, var jeg af Renamo-oprørerne blevet ført frem til basen, en lille oase i forhold til de tidligere baser i lavlandet, som havde været plaget af moskitoer og en kvælende fugtig hede. Her fejede af og til en frisk brise gennem lejren og kun få moskitoer nåede op i disse højder.

I morgengryeta halvørke kunne man skimte en ung soldat i camouflagede-uniform, som holdt vægt ved en rød motorcykel. Lejrkommandanten kom ud af sin hytte og førte mig hen til motorcyklen:

— Må jeg præsentere general Calisto Meque, øverst-

Kort: Ole Munk.

kommanderende for Renamo-styrkerne i Zambezia-provinsen og medlem af præsidentens råd.

Generalen var en lille, tæbygget 29-årige mand. Ansiget alvorligt, øjnene vagtsomme. Han spildte ikke tiden med overflødige ord. Under en spartansk morgenmad ridsede han den militære situation op:

— Fjenden (regeringsstyrkerne) har sammen med

tanzanianske tropper iværksat en modoffensiv i (den nordlige) Niassa-provins. Offensiven i nord er koordineret med fremstød i syd ved Zambezi-floden, hvor zimbabweanske styrker har angrebet vore positioner, men vi har drevet dem tilba-

Dette er den anden artikel i serien om oprørerne i Mozambique. Første artikel blev bragt i søndags, og den næste følger på søndag.

ge og genindtaget vore baser. På østfronten kæmper vi ved Mocuba (Frelimos hovedbase i Zambezia)

Propoganda

Ifølge zimbabweanske militærkilder blev oprørerne fordrevet fra den strategisk

vigtige Mutarara-bro over Zambezi-floden, den længs- te bro i Afrika. Inden de trak sig tilbage sprængte de to brofag i luften.

— Løgn og propaganda. siger general Calisto. Hvorfor skulle vi sprænge broen i luften, den vigtigste kommunikationslinje til hovedkvarteret i Gorongosa? Nej, zimbabweanerne bombede den for at afskære os, men vi har ikke problemer med at krydse floden på anden vis.

Hvad der er løgn og propaganda i den stadig mere forbitrede borgerkrig i Mozambique, er vanskeligt at afgøre. Som i alle andre krige er sårheden også her det første offer. Og som i alle andre krige er det civilbefolkningen, der kommer i klemme. I tusindvis flygter folk fra kampene i nord. Røde Kors kilder siger, at foreløbig 80.000 er blevet

opsamlet i lejre i Malawi. Mange kom nøgne, nogle kun iført barkstrimler. Børnene var udnugrede og fejlernærede.

I de større byer er fødevaresituationen kritisk. Folk flygter fra kampene på landet til byerne, men her er ingen mad. Internationale hjælpeorganisationer som Oxfam og Save the Children kæmper en kamp mod tiden. Rapporter fra FN og fra den amerikanske ambassade i hovedstaden Maputo anslår, at op mod seks millioner mennesker trues af hungersned.

10 timers march

Efter morgenmaden gjorde de patrulje soldater og bærere sig klar til afgang. Foran lå 10 timers march til hovedbasen. General Calisto gjorde tegn til oprud, kikk-startede den røde Honda og bad mig sidde op på bagsædet.

I et dødsforagtede motorcross gik det gennem udtørrede vandløb, ad smalle stier, over kantede klipper og klapprende bambusbroer, indtil vi nåede provinshovedkvarteret i Zambezia ved foden af Morrumbala-bjerg- et to timer senere.

Basen er spredt ud over et stort område. Centralt placeret er generalens hytte tæt på officersmessen, der også bliver brugt til stabemøder. Udenom ligger officershytter. I små enklaver på 10-12 hytter foregrener basen sig med et net af stier ud i bushen. I udkanten ligger

soldaternes barakker med plade til 30-40 mand i hver. Ialt er der omkring 4-500 bevæbnede guerrillaer i hovedbasen, som bliver bakket op af et par hundrede oppassere, køkkenhold, mekanikere og vandbærere. Ialt har general Calisto kommandoen over 1500 soldater i Zambezia-provinsen. Renamos samlede styrke skønnes at være på 12-15.000 mand.

Hver morgen klokken halv fem blev man vækket af taktfast sang, når soldaterne drog på øvelse. Ved aftenstid vendte de syngende tilbage. Naturligvis skal man ikke udelukke, at de har strammet sig ekstra an for den besøgende, men det generelle indtryk af hæren stemte ikke med det billede af en "blande bevæbnede banditter", som regeringen har tegnet af oprørerne.

Tværtimod mindede hele sceneriet betænkeligt med andre oprørsbevægelser som f.eks. UNITA, der kæmper mod det marxistiske styre i Angola, eller for den sags skyld om Frelimo selv, da denne bevægelse bekæmpede portugiserne i landet. Mange af deres slogans er de samme (A Luta Continua, Kampen fortsætter), strategien begynder at ligne Frelimo: man sætter sig fast i "befriede" landområder, indfører civil administration og vinder bønderne for sig ved at give dem lov til at arbejde på deres egne marker i stedet for i de forhadte kollektiver. Frelimo vandt bønder-

ne ved at organisere kollektive produktionsenheder i de befriede områder som alternativ til løslaveri eller direkte tvangsarbejde i plantager og på store settler- landbrug.

Demokrati

Gennemsnitssalderen i Renamos hæren er så lav, formentlig 20 år, at de færreste kan have noget forhold til uafhængighedskrigen mod portugiserne fra 1964 til 1975. Men man af officererne er til gengæld tidligere Frelimo-soldater. Under politiske diskussioner med officererne fremgik det, at deres mål var at indføre et demokratisk styre, baseret på frie valg, en ting som Frelimo havde lovet under krigen, men aldrig opfyldt. At Renamo begynder at fremsætte politiske erklæringer, der går ud over stereotype anti-kommunistiske slagord, er i sig selv nye toner. Måske hænger det sammen med at bevægelsen, i lighed med UNITA, har allieret sig med et amerikansk PR-firma, der skal forbedre deres image i offentligheden. Det er der også al mulig grund til.

For siden bevægelsen blev dannet i 1976, har den trukket et blodigt, destruktivt spor hen over Mozambique. Først blev den brugt som lejehær af det hvide mindretalsstyre i det daværende Rhodesia imod de sorte partisaner, der angreb Ian Smith-styret fra baser i Mozambique. Siden 1980, da Rhodesia blev til det uafhængige Zimbabwe, blev Renamo overtaget af Sydafrika, som gav dem træningsfaciliteter i den nordlige Transvaal-provins. Herfra blev de sendt ind i Mozambique for at svække det kommunistiske styre.

Taktik

Renamos taktik var imidlertid forskellig i de to perioder. Under rhodesisk ledelse prøvede de at vinde lokalbefolkningen for sig i Mozambique ved at uddøle mad og tøj til dem, mens de under sydafrikansk ledelse gik over til ren destruktiv taktik, overfald på skoler og sundhedsklinikker, sabotage mod jernbaner og terrorisering af befolkningen.

I det sidste års tid er rapporterne om terror og overgreb blevet færre, mens direkte militære fremstød er blevet hyppigere. Det har fået iagttagere til at spekulere på, om Renamo er på vej ind i en ny udvikling. For general Calisto er der ingen tvivl:

— Siden 1984 (Nkomati-fredsafreden) har vi ikke modtaget våben eller forsyninger fra Sydafrika. Vi kæmper en national kamp for et uafhængigt, demokratisk Mozambique.